

ΚΟΕ_{RC} Οικονομικές Προοπτικές

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Α. Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας*

Αύγουστος 2011

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στοχεύουν στην αποτύπωση των αντιλήψεων των επιχειρηματιών και καταναλωτών για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και των προσδοκιών τους για διάφορα οικονομικά μεγέθη. Τα στοιχεία συλλέγονται μηνιαία, βάσει εναρμονισμένων ερωτηματολογίων σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και καλύπτουν τους τομείς των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου, της οικοδομικής βιομηχανίας, της μεταποίησης καθώς και τα νοικοκυριά-καταναλωτές. Η χρησιμότητα αυτών των στοιχείων έγκειται στις προπορευόμενες πληροφορίες που περιέχουν για την εξέλιξη διαφόρων μακροοικονομικών μεγεθών, συνεπώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή βραχυπρόθεσμων προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και άλλων οικονομικών μεταβλητών. Τα στοιχεία παρουσιάζουν τη διαφορά του ποσοστού των ερωτηθέντων που απάντησαν θετικά από το ποσοστό αυτών που εκφράστηκαν αρνητικά. Οι έρευνες περιέχουν ερωτήσεις που αφορούν την τρέχουσα οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων και νοικοκυριών (Τρέχουσα Κατάσταση) ή τις προσδοκίες τους για το προσεχές μέλλον (Προσδοκίες). Για κάθε τομέα υπολογίζεται ένας δείκτης που αντανακλά τη γενική αντίληψη στο συγκεκριμένο τομέα (τρέχουσα κατάσταση και προσδοκίες). Για παρουσίαση της ευρύτερης οικονομικής κατάστασης στην Κύπρο δημοσιεύεται ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ-ΚΟΕ) ο οποίος αποτελείται από σταθμισμένες απαντήσεις που αφορούν την τρέχουσα κατάσταση και τις προσδοκίες από όλους τους τομείς και καταναλωτές. Η στάθμιση του εν λόγω δείκτη λαμβάνει υπόψη τη συνεισφορά του κάθε τομέα στο ΑΕΠ της Κύπρου. Οι έρευνες διενεργούνται ανάμεσα σε ανώτερα στελέχη εταιρειών σε δείγμα το οποίο δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα σε μεγαλύτερες επιχειρηματικές μονάδες. Για τα νοικοκυριά-καταναλωτές το δείγμα είναι τυχαίο και η έρευνα γίνεται τηλεφωνικώς. Οι έρευνες διεξάγονται μεταξύ της πρώτης και της τρίτης εβδομάδας του κάθε μήνα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

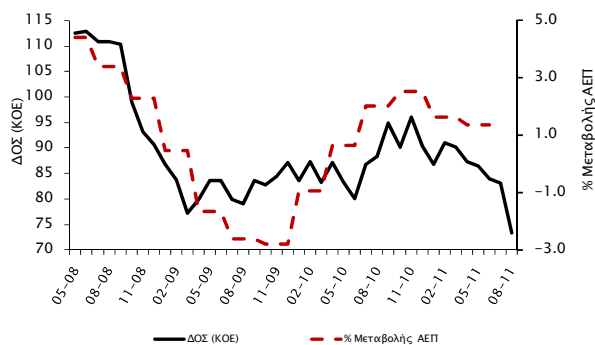
Τον Αύγουστο 2011 το επιχειρηματικό κλίμα παρουσίασε σημαντική επιδείνωση, με το Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών να μειώνεται κατά 9,6 μονάδες σε σύγκριση με τον Ιούλιο. Η υποχώρηση του ΔΟΣ τον Αύγουστο οφείλεται κυρίως στη χειροτέρευση του επιχειρηματικού κλίματος στον τομέα των υπηρεσιών, καθώς και στην επιδείνωση του κλίματος ανάμεσα στους καταναλωτές, κυρίως λόγω απαισιόδοξων εκτιμήσεων για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών και της Κύπρου τους επόμενους 12 μήνες. Έντονη επιδείνωση παρατηρήθηκε επίσης στο λιανικό εμπόριο και τη μεταποίηση, κυρίως λόγω αρνητικών προσδοκιών για τις πωλήσεις και την παραγωγή, αντίστοιχα. Στα ίδια περίπου αρνητικά επίπεδα παρέμεινε το επιχειρηματικό κλίμα στις κατασκευές.

Ενώ ο ΔΟΣ το 2010 είχε διαγράψει πορεία ανάκαμψης η οποία ακολουθήθηκε και από το ΑΕΠ, τους τελευταίους μήνες το οικονομικό κλίμα παρουσιάζει υποχώρηση που προδιαγράφει πιθανή επιβράδυνση του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ τα επόμενα τρίμηνα, ιδιαίτερα αφού η οικονομική κρίση συνεχίζεται. Τα γεγονότα στο Μαρί φαίνεται πως έχουν επίσης επηρεάσει αρνητικά το κλίμα.

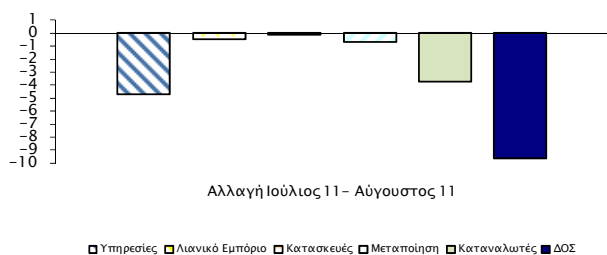
Τον Αύγουστο 2011 ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ)¹ για την Κύπρο παρουσίασε μείωση της τάξης των 9,6 μονάδων σε σχέση με τον Ιούλιο, φτάνοντας τις 73,4 μονάδες.² Ενώ ο ΔΟΣ το 2010 είχε διαγράψει πορεία ανάκαμψης η οποία ακολουθήθηκε και από το ΑΕΠ, τους τελευταίους μήνες το οικονομικό κλίμα παρουσιάζει υποχώρηση που προδιαγράφει πιθανή επιβράδυνση του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ τα επόμενα τρίμηνα, ιδιαίτερα αφού η οικονομική κρίση συνεχίζεται (Διάγραμμα 1).³ Τα γεγονότα στο Μαρί φαίνεται πως έχουν επίσης επηρεάσει αρνητικά το κλίμα.

Διάγραμμα 1: Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας - ΚΟΕ

Η σημαντική υποχώρηση του ΔΟΣ τον Αύγουστο σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα οφείλεται κυρίως στην επιδείνωση του οικονομικού κλίματος στις υπηρεσίες, καθώς και μεταξύ των καταναλωτών (Διάγραμμα 2).

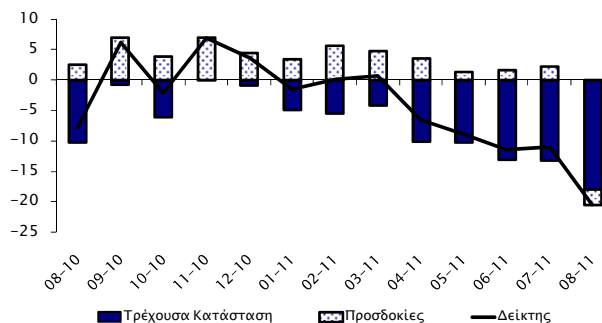
Διάγραμμα 2: Αλλαγή ΔΟΣ και οι συνιστώσες της

Στον τομέα των **υπηρεσιών** το επιχειρηματικό κλίμα χειροτέρευσε λόγω επιδείνωσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 3). Σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα περισσότερες επιχειρήσεις αξιολόγησαν αρνητικά την οικονομική

τους κατάσταση, τη ζήτηση και την απασχόληση τους τελευταίους τρεις μήνες. Επίσης, περισσότερες επιχειρήσεις, σε σχέση με τον περασμένο μήνα, αναμένουν μείωση στη ζήτηση τους επόμενους μήνες. Αντίθετα, λιγότερες επιχειρήσεις αναμένουν μείωση στην απασχόληση και στις τιμές πώλησης τους επόμενους τρεις μήνες (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Υπηρεσίες (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στο **λιανικό εμπόριο** το επιχειρηματικό κλίμα χειροτέρευσε λόγω επιδείνωσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Λιανικό Εμπόριο (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Συγκριτικά με τον περασμένο μήνα, περισσότερες επιχειρήσεις παρατήρησαν μείωση στις πωλήσεις τους τελευταίους τρεις μήνες, ενώ στα ίδια επίπεδα με τον Ιούλιο παρέμειναν οι εκτιμήσεις τους για τα τρέχοντα αποθέματα. Τον Αύγουστο περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν ότι αναμένουν μείωση στις πωλήσεις, στις παραγγελίες σε προμηθευτές και στην απασχόληση τους επόμενους τρεις μήνες. Σε σχέση με τον περασμένο μήνα, όμως, περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν πως αναμένουν αύξηση των τιμών πώλησης τους επόμενους τρεις μήνες (Πίνακας 1).

Στον τομέα των **κατασκευών** το επιχειρηματικό κλίμα υποχώρησε ελαφρώς λόγω επιδείνωσης των προσδοκιών (Διάγραμμα 5). Συγκριτικά με τον

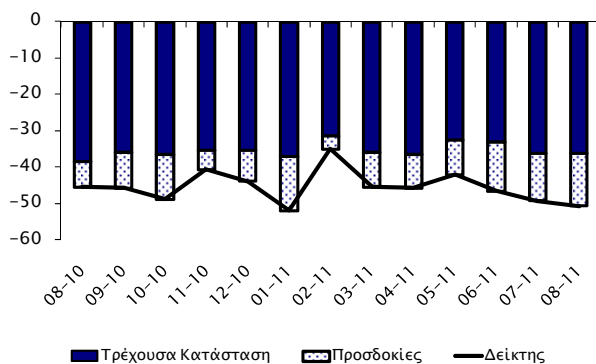
¹ Economic Sentiment Indicator (ESI).

² Από το τεύχος Φεβρουαρίου 2011 τα στοιχεία για το ΔΟΣ (ΚΟΕ) έχουν αναθεωρηθεί λόγω αναπροσαρμογής του μακροχρόνιου μέσου όρου που χρησιμοποιείται για την κατασκευή του Δείκτη.

³ Ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ (σταθερές τιμές 2005) υπολογίζεται σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου χρόνου (πηγή: "Latest Figures: GDP Growth Rate, 2nd Quarter 2011", Στατιστική Υπηρεσία 16/08/11).

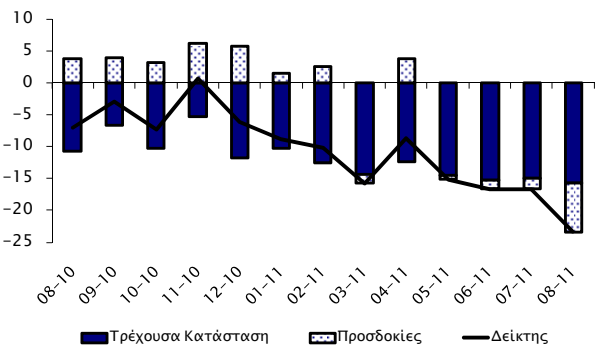
περασμένο μήνα περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν πως αναμένουν μείωση στην απασχόληση και στις τιμές πώλησης τους επόμενους τρεις μήνες. Αντίθετα, στα ίδια περίπου αρνητικά επίπεδα με τον περασμένο μήνα παρέμειναν οι αντιλήψεις των επιχειρήσεων για τη δραστηριότητά τους τους τελευταίους μήνες, καθώς και για τα υπό εξέλιξη έργα τους (current overall order books) (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Κατασκευές (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στη **μεταποίηση** το επιχειρηματικό κλίμα χειροτέρευσε σε σύγκριση με τον περασμένο μήνα λόγω σημαντικής επιδείνωσης των προσδοκιών (Διάγραμμα 6).

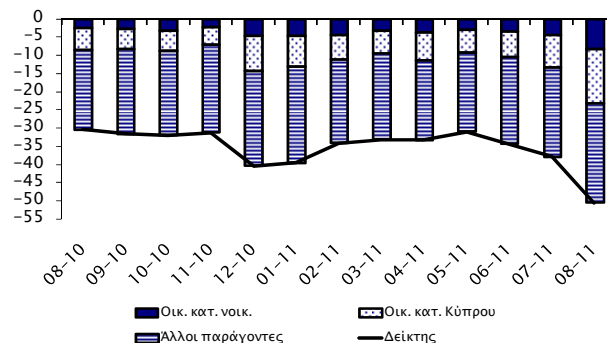
Διάγραμμα 6: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Μεταποίηση (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Συγκριτικά με τον προηγούμενο μήνα περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν μείωση στην παραγωγή τους και στις παραγγελίες για εξαγωγές τους τελευταίους τρεις μήνες. Επίσης, περισσότερες επιχειρήσεις παρατήρησαν αύξηση των αποθεμάτων τους, ενώ οι εκτιμήσεις τους για τις συνολικές παραγγελίες παρέμειναν στα ίδια αρνητικά επίπεδα με τον Ιούλιο. Σε σχέση με τον περασμένο μήνα περισσότερες επιχειρήσεις αναμένουν μείωση της παραγωγής και της απασχόλησης και αύξηση των τιμών τους επόμενους τρεις μήνες (Πίνακας 1).

Το κλίμα ανάμεσα στους **καταναλωτές** παρουσίασε μεγάλη επιδείνωση τον Αύγουστο. Συγκριτικά με τον προηγούμενο μήνα, η εκτίμηση των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση τόσο του νοικοκυριού όσο και της Κύπρου τους τελευταίους 12 μήνες, καθώς και οι προσδοκίες τους για τους επόμενους 12 μήνες παρουσιάζουν σημαντική επιδείνωση. Ταυτόχρονα, περισσότεροι καταναλωτές δήλωσαν πως αναμένουν αύξηση της ανεργίας στην Κύπρο τους επόμενους μήνες (Διάγραμμα 7, Πίνακας 1).

Διάγραμμα 7: Δείκτης Προσδοκιών - Καταναλωτές (συνεισφορά οικονομικής κατάστασης και άλλων παραγόντων)

Σε σύγκριση με τον περασμένο μήνα, λιγότεροι καταναλωτές παρατήρησαν μεγάλες αυξήσεις στις τιμές τους τελευταίους 12 μήνες, ενώ περισσότεροι περιμένουν αυξήσεις στις τιμές τους επόμενους 12 μήνες. Επίσης, περισσότεροι καταναλωτές θεωρούν ότι η τρέχουσα χρονική στιγμή δεν είναι κατάλληλη για μεγάλες αγορές και δεν αναμένουν να δαπανήσουν ψηλά ποσά για μεγάλες αγορές τους επόμενους 12 μήνες. Παρά ταύτα, περισσότεροι καταναλωτές θεωρούν ότι η τρέχουσα χρονική στιγμή δεν είναι κατάλληλη για αποταμίευση (Πίνακας 1).

Συμπερασματικά, τον Αύγουστο 2011 το επιχειρηματικό κλίμα παρουσίασε σημαντική επιδείνωση, με το ΔΟΣ του ΚΟΕ να υποχωρεί κατά 9,6 μονάδες. Η υποχώρηση του ΔΟΣ τον Αύγουστο οφείλεται κυρίως στη χειροτέρευση του επιχειρηματικού κλίματος στον τομέα των υπηρεσιών, καθώς και στην επιδείνωση του κλίματος ανάμεσα στους καταναλωτές, που προήλθε κυρίως από τις απαισιόδοξες εκτιμήσεις όσον αφορά την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών και της Κύπρου τους επόμενους 12 μήνες. Έντονη επιδείνωση παρατηρήθηκε επίσης στο λιανικό εμπόριο και τη μεταποίηση, κυρίως λόγω αρνητικών προσδοκιών για τις πωλήσεις και την παραγωγή αντίστοιχα, οι οποίες τον Αύγουστο έφτασαν στο χαμηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί τον τελευταίο χρόνο. Τέλος, στα ίδια περίπου αρνητικά επίπεδα παρέμεινε το επιχειρηματικό κλίμα στις κατασκευές.

Πίνακας 1: Διαφορά μεταξύ ποσοστού θετικών και ποσοστού αρνητικών απαντήσεων¹

ΕΡΕΥΝΑ	2010					2011							
	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ													
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	-8	6	-2	7	4	-2	0	1	-7	-9	-11	-11	-20
Οικονομική κατάσταση επιχείρησης τους τελευταίους 3 μήνες ³	-17	-1	-10	-2	-3	-4	-12	-9	-20	-17	-23	-24	-28
Ζήτηση τους τελευταίους 3 μήνες ³	-14	-2	-8	3	0	-10	-5	-3	-11	-14	-17	-16	-26
Αναμενόμενη ζήτηση τους επόμενους 3 μήνες ³	8	21	12	21	14	10	17	14	11	4	5	7	-8
Απασχόληση τους τελευταίους 3 μήνες	-3	8	6	1	5	1	-2	8	8	-2	-4	0	-9
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-2	4	4	5	3	9	10	10	6	2	3	-8	-4
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-2	2	7	6	0	11	8	12	17	15	10	-1	10
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ													
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	-21	-15	-13	-16	-23	-30	-29	-22	-26	-25	-21	-22	-31
Πωλήσεις τους τελευταίους 3 μήνες ³	-41	-35	-26	-35	-41	-55	-50	-41	-46	-51	-49	-44	-52
Τρέχοντα αποθέματα ³	20	15	11	13	9	23	19	16	24	15	12	14	15
Αναμενόμενες πωλήσεις τους επόμενους 3 μήνες ³	-3	5	0	1	-17	-11	-18	-9	-9	-10	-4	-9	-27
Αναμενόμενες παραγγελίες σε προμηθευτές τους επόμενους 3 μήνες	-19	-19	-18	-16	-28	-31	-29	-30	-41	-36	-35	-37	-50
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-3	-1	-9	-6	-9	-10	-4	-2	-1	-9	-6	-5	-17
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-6	5	-2	-1	5	22	14	9	-2	3	4	-3	5
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ													
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	-45	-46	-49	-41	-44	-52	-35	-46	-46	-42	-47	-49	-51
Οικοδομική δραστηριότητα τους τελευταίους 3 μήνες	-41	-18	-44	-37	-41	-44	-38	-46	-45	-34	-46	-49	-47
Υπό εξέλιξη έργα (current overall order books) ³	-77	-72	-73	-71	-71	-74	-63	-72	-73	-65	-67	-73	-73
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες ³	-14	-20	-25	-11	-17	-30	-8	-20	-19	-19	-27	-26	-29
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-22	-18	-26	-28	-33	-40	-22	-14	-24	-31	-24	-39	-42
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ													
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	-7	-3	-7	1	-6	-9	-10	-16	-9	-15	-17	-17	-23
Παραγωγή τους τελευταίους 3 μήνες	-31	-16	-26	-3	-21	-17	-7	-13	-26	-35	-36	-42	-46
Τρέχουσες συνολικές παραγγελίες ³	-39	-36	-36	-28	-39	-37	-41	-38	-37	-42	-46	-44	-44
Τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές	-30	-37	-34	-37	-33	-43	-47	-37	-42	-45	-52	-52	-58
Τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων ³	-7	-16	-5	-12	-4	-6	-3	5	1	1	0	1	4
Αναμενόμενη παραγωγή τους επόμενους 3 μήνες ³	11	12	9	18	17	4	7	-5	11	-2	-4	-5	-23
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-7	-13	-11	-2	-5	-13	-12	-12	-8	-11	-9	-14	-18
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	1	5	11	7	12	28	21	15	12	-6	2	-5	1
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ													
Δείκτης ²	-30	-32	-32	-31	-40	-40	-34	-33	-33	-31	-34	-38	-50
Οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους τελευταίους 12 μήνες	-23	-25	-27	-25	-31	-33	-32	-27	-28	-27	-29	-29	-35
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους επόμενους 12 μήνες ³	-10	-11	-13	-9	-19	-19	-18	-13	-15	-12	-14	-18	-33
Οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους τελευταίους 12 μήνες	-49	-48	-49	-51	-61	-61	-56	-57	-60	-52	-55	-54	-65
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ³	-24	-22	-23	-20	-39	-34	-27	-25	-31	-25	-28	-36	-60
Τιμές καταναλωτικών αγαθών τους τελευταίους 12 μήνες	23	38	43	45	35	45	55	49	47	34	32	24	17
Αναμενόμενες τιμές καταναλωτικών αγαθών τους επόμενους 12 μήνες	15	18	18	17	30	36	29	36	24	13	10	12	29
Αναμενόμενη ανεργία στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ^{3,4}	47	44	47	51	57	56	49	51	45	43	48	53	62
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για μεγάλες αγορές	-31	-37	-43	-38	-44	-48	-48	-45	-48	-41	-44	-41	-55
Δαπάνες για μεγάλες αγορές τους επόμενους 12 μήνες	-35	-36	-36	-37	-34	-40	-38	-36	-35	-40	-37	-36	-52
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για αποταμίευση	-5	-14	-10	-15	-18	-19	-17	-11	-12	-9	-16	-10	-20
Πιθανότητα αποταμίευσης τους επόμενους 12 μήνες ³	-40	-49	-46	-45	-48	-50	-43	-43	-42	-44	-48	-46	-46

Σημειώσεις:

¹ Οι θετικές απαντήσεις αναφέρονται σε αύξηση/βελτίωση/καταλληλότητα/πάνω από το κανονικό/μεγάλη πιθανότητα και οι αρνητικές στα αντίθετα. Τα στοιχεία είναι διορθωμένα από εποχιακές διακυμάνσεις (seasonally adjusted).

² Η κατασκευή του δείκτη περιγράφεται στο http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/userguide_en.pdf.

³ Οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση περιλαμβάνονται στην κατασκευή του δείκτη για την κάθε έρευνα.

⁴ Ακολουθώντας εισήγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση δεν διορθώνονται για εποχιακές διακυμάνσεις.